

14/02/2023

כ"ג שבט תשפ"ג

לכבוד שר החינוך

חה"כ יואב קיש

הזמנה לשיח בנושא הסכמיות בחברה הישראלית

אנו, מנהלות ומנהלי בתי ספר מזרמים שונים בחברה הישראלית המחויבים למעשה החינוכי המבטא את ערכיה של המדינה כפי שנוסחו במגילת העצמאות, מביעים דאגה עמוקה מהשסע העמוק אשר הולך ונפער בתוכנו ומהקושי של מערכת החינוך לבצע וליישם את מטרות החינוך הקבועות בחוק החינוך הממלכתי ולממש את יעודה ויעודנו כגורמים מרכזיים בה, ללא שיח והשגת הסכמות כוללות בחברה הישראלית.

ברי, כי במדינה כמו שלנו, בה מתערבבים יחד תפוצות, קהלים ותפישות עולם שונות, נדרשת מחויבות להסכמה רחבה ותחושת שותפות על-מנת להמשיך ולהחזיק את הדבק אשר מאחד ביננו, כתנאי להישרדותנו. בכל הנוגע למעשה החינוכי, חשוב להדגיש ארבעה מקורות אשר מנחים אותנו כמנהלים בבואנו לבצע את תפקידנו כפי שמוגדר בחוזרי המנכ"ל ובחוק ולהנחיל לתלמידנו את ערכיה הדמוקרטים של המדינה ואת חשיבות ההסכמיות הרחבה. מקורות אשר אינם עומדים בקנה אחד ואף סותרים את השינויים המשפטיים המוצעים היום:

א. **מגילת העצמאות** בה נכתב "מדינת ישראל תשקוד על פיתוח הארץ לטובת כל תושביה, תהא מושתתת על יסודות החירות, הצדק והשלום לאור חזונם של נביאי ישראל, תקיים שוויון זכויות חברתי ומדיני גמור ... בלי הבדל דת, גזע ומין ... תבטיח חופש דת, מצפון, לשון, חינוך ותרבות לכל אזרחיה". **עולה חשש, כי השינויים המשפטיים המוצעים יעניקו לרשות המבצעת את הכוח לחרוג מהעקרונות והערכים הללו, שמהווים את הבסיס המשותף הרחב ביותר לבני הארץ הזו, מה שיחריף את התהליך בו אנו הופכים מחברה פלורליסטית לחברה מקוטבת ושסועה.**

ב. **חוק חינוך ממלכתי** (תשי"ג, 1953), קובע, בין היתר את מטרות החינוך במערכת החינוך בישראל. כך קובע החוק כאחת המטרות: "להנחיל את העקרונות שבהכרזה על הקמת מדינת ישראל ואת ערכיה של מדינת ישראל כמדינה יהודית ודמוקרטית, ולפתח יחס של כבוד לזכויות אדם, לחירויות היסוד, לערכים דמוקרטים, לשמירת החוק ולהשקפותיו של הזולת, וכן לחנך לחתירה לשלום ולסובלנות ביחסים בין בני אדם ובין העמים". **המהלכים המשפטיים המתרחשים היום, שנועדו לשנות את מידת העצמאות של מערכת המשפט, ולהרחיב את מידת היותה תלויה בגורמים פוליטיים, וכן**

להגביל את הרשות השופטת מלהתערב בדרך של ביקורת שיפוטית, במעשים של הרשויות המחוקקת והמבצעת, פוגעים במשולש הדמוקרטי אותו מלמדת מערכת החינוך כחלק בלתי נפרד מעקרונות הדמוקרטיה.

כמו כן השינויים המוצעים בחוקים אלה אינם עומדים בהלימה עם ערכיה הדמוקרטים של המדינה ואף סותרים חלק ממטרות החינוך הקבועות בחוק. וראה בעניין זה מטרה נוספת הקבועה בחוק – "להעניק שוויון הזדמנויות לכל ילד וילדה, לאפשר להם להתפתח על פי דרכם וליצור אווירה המעודדת את השונה והתומכת בו".

ג. **חוזר מנכ"ל, הוראת קבע מס' 0012 מ-2014, המתייחס לצורך בלמידה משמעותית וקובע, כי "מדינה דמוקרטית שואפת להסכמיות בין אזרחיה אודות ערכי היסוד שלה ומאפייניהם, הסכמיות שבלעדיה עצם קיומה נתון לעתים בסכנה. החתירה להסכמיות בחברה דמוקרטית מחייבת דיונים מוסריים, חברתיים ופוליטיים מתמידים. השיח הפתוח, הכולל גם ליבון של נושאים השנויים במחלוקת בין האוחזים בדעות מנוגדות, הוא בלבה של התרבות הפוליטית הדמוקרטית ובמרכזה של התרבות היהודית מאז העת העתיקה". המציאות הנוכחית מקשה על מלאכת התווך החינוכי שמערכת החינוך נדרשת לעשות. חובתנו לפי הוראות משרד חינוך מאז ומעולם להנחיל לתלמידינו ולהסביר שהדרך היא דרך של הסכמיות רחבה בין הפלגים בחברה שלנו.**

ד. **תכנית הלימודים באזרחות לתלמידי ישראל שנכתבה ע"י ועדת מקצוע ממלכתית, מגדירה את עקרונות הדמוקרטיה כולם ומושגים חשובים נוספים, ביניהם, הגבלת השלטון ובתוכה רעיון הפרדת הרשויות, זכויות האדם והמיעוטים ועצמאות הרשות השופטת. כך, נכתב בה, כי "הרשות השופטת פועלת על פי החוקים שקובעת הרשות המחוקקת. במקביל, בתי המשפט מאזנים ומרסנים את הפרלמנט באמצעות מתן פרשנות לחוקים." עוד מתייחסת התכנית בהרחבה לחשיבות הכרוכה באי-תלותה של הרשות השופטת, וקונקרטי – להרכב הוועדה לבחירת שופטים הקיים בישראל כמבטא באופן מיטבי אי-תלות זו. כמו כן לחשיבות ההסכמיות על נושאים מהותיים, כמו קיום המדינה, הגדרת אופייה וכללי המשחק הפוליטיים, כנשמת אפה של הדמוקרטיה הישראלית (להיות אזרחים בישראל, 2016, משרד החינוך).**

המציאות הנוכחית, הרפורמה העומדת על שולחן הכנסת בנוגע להחלשת כוחה של מערכת המשפט והעימות חסר התקדים בין הרשות המבצעת לשופטת מעמידים את מערכת החינוך אשר חייבת ליישם את הוראות החוק, תכניות החינוך והנחיות חוזרי המנכ"ל במצב חמור וקיצוני. מצב בו תכניות החינוך וספרי הלימוד באזרחות, מטרות החינוך הקבועות בחוק ומחייבות אותנו, וכך גם הוראות מגילת העצמאות אשר היא נר לרגלינו כאנשי חינוך וכאזרחים, סותרות במובנים רבים את המציאות שנוצרה, ומרחיקות את השיח המובנה על ההכרח בהסכמיות גורפת, מרחק רב.

אדוני השר, זה הזמן להשקיע עתותינו בבניית גשרים ולא חומות. לא עוד הנחיות אנו צריכים, אלא שיח חינוכי אמיתי וכן, על הקשיים שצפים בחברה הישראלית, ועל מטרות החינוך המופיעות בחוק ומחייבות את כולנו ועל הפערים הנפגעים בחברה ובמערכת החינוך, על מנת שנוכל בלב שלם להגיד שעשינו את כל מה שאפשר כדי לעצור את הקרע שהולך וגדל בנו כעם.

אנו קוראים לך לסייע לנו לפעול על מנת לשמור, במציאות הנוכחית, על ערכיה של מערכת החינוך כפי שמוגדרים בחוק החינוך הממלכתי, בחוזרי המנכ"ל ואף במגילת העצמאות ועל מטרות החינוך המוגדרות בחוק ומוטמעות בספרי הלימוד. ערכים אלה הנם, בין היתר, שמירה על עקרון הפרדת הרשויות, ועצמאות כל אחת מהרשויות וכן הגנה חסרת פשרות על זכויות האדם.

על החתום,

רוח חי	ליאור גורן-שחר	נזיר רבאח	מיטל כרמל
אריאלה בן ארי	חגי שחם	ליאור בכר	דפנה אבן
נעמי אלישיב	אורית מליחי	דקלה וייצמן מן	ד"ר טובי רוזנברג מלליס
מתן ראב"ד	גלית לוי	יריב גל	מוואסי ואאל
עירית על-דור שפירא	שחר הרשקוביץ	אפרת מאיר	ד"ר דן שגיב
ליאור לב-רן	איציק שכן טוב	אופיר שדמי	גילה ציטרון
רותי שמרון	סיגלית בן אלי	עידית טבת	לולי שטרן
דנה אלון הנדלר	אמרי אביטן	אהוד הוכרמן	אורי ברזק
ינון קמון	מוהן רם	גילי שילה	שי גפן
שלמית קובלינר	תומר בליטי-דגן	איציק חולדאי	טלי הולן
שירלי שקד	סוכינה סואעד	מתן שחר	שרייבר מרב
נוה רובין	דודו גורן	רוני הרניק	יעל ספיר
מיטל ברמלי יצחק	שירלי רוזמן	מירב פרידלנדר	בן אראלי
שחף גרדה	ערן מוסקוביץ	שרית פקרמן	עידו עמר הדני
יגאל שבאר שפירא	אוהד להב	איציק שחר	גלעד ליבמן
סימה מנט	סתו הרצוג	זכית ריף	מירי לוקסנבורג
רני חזון וייס	שרי שמבורסקי	רשף בורדה	גילי אלון
יוסי כהנא	עמית מיטנר דורון	דפי הלר כהן	דנה ששון
טלי בהרב	בטי גולדמן	רתם גורן	הילה שצ'ופק
אילנית ערן	יורם יפה	לימור מרקנזון סגל	יסמין בלעום
עדנה בז	גל אורון	אורנה וינברג	שירה ערד
יעל ס"ט רשף	עופר טס	נועה שומרני	ענבל נחמד

חנה סטורזי	אורית סומר	טל רייס	אנדי קליסקי
ניר ניין-נון	שירי ולטר	הדס גוטליב	ליאור לויתן
עו"ד אמל עאמר	ליליה רייכמן	נעמי מימון	אפרת גרי
הגר איזק	מירי לייבנר אקנין	תומר פרידמן	יפעת ברונשטיין
עדי שאול	אסף שמר	שרון מירז	דנה ישראלי
יהודית קליימן	דלית סמואל	רון פלד	עירית ארמון
נגה בן יעקב	הנד נסאר	קרן קורן	יעל בן ארי בידנר
מיטל גרוס	גלית זיו	ליבנת הפלר	יוני קונר
גלי שירן רייפר	מורן טננבאום	רויטל בת עמי צחור	אור רשף
מיכל גל	יעל מטלון	מאירה סגל	שירן דור
צבי ניר	עדי גזית	עינת גבע	גידי יהושע
סמדר גולדשטיין	מנחם גורן	שמר רוזנברג	דפנה יבין
בן לב-קדש	יורם בר קובץ	נועם גבע	אביב בן-צבי
שרון שדה	שרון גונן זיידל	אחמד מחאמיד	תיקה אלקלעי מימון
גילי טלמור דוד	רוית ורון	נורית אקשטיין	שלי קורן
מיכל ליאני	ליאורה שמשוביץ	רומנו שירלי	הילה מור
יובל כנען	אופירה הירש קרוסני	זיוה טלבי	אמרי פז
רינה לוי גורדון	גלי לידובסקי	שירלי ווילסון	גריסרו דודי
לילך רחמים	כפיר מושליון	נטע רמות	יורם כהן
רון פולק	איל שטרומאיר	גיא ון-ראלטה גל	אבשלום הנחומי
דפנה מנשה ברוך	תומר פרידמן	אודי ג'רמון	לילך שטיין
עינת סימן טוב	שרון פינס	איריס אלטיט	נורית כרמי בינור
אלישבע טסלר	מיכל שביט	יעל איילון	דליה דור
אורית בונה	מרים ליבוביץ אשרף	ניצן ירמר	אמנון רבינוביץ'
רוית חסון	סיגל לב	יואב פרידן	איריס דורון
דרור איסרוב	דנה חדד ערן	טל בהרב	שירן זהרוני
אלה זנגי	ליאת גולדנברג	רואי כהן	אריאלה קנוניץ
אלדד פורת	מירי אובז'ילר	רחל און	אורי לס
נעמי ורד	רגינה אבירם	דרורי וסרמן	יוסי לבנון
אורי אלסר	ערן מור	מירב לבקוביץ	טל רובינסקי
דגנית גונן עמיר	רוני אוחנה	שגיא קדר	נורית אבני שפירא
מאיה ענבה	עסלי בויראת מיסאא	עינת אמויאל	בן סמיאן רות
בת שבע כוכבי	ניצה חן	דנה גרסון	מור שטיין

זהר אליהו	מיכל וולנסקי אטיאס	יונית גבע	יוגב אמיתי
תמר צרפתי	שגיא כהן	בתחן פלד כהן	מילכה רוזן
לאה אפריים	לידיה פרנק	דרורי אורלי	מיכל פלשנברג חיות
יפעת שטיינר	אסף שלו	ורד ניצני	אלן אילנה אבישר
איתי דינר	ורד גורפינקל שמיר	ענבל שרף	דודו מליניאק
גור גילעת	יורם חיים	הילה מריל	זהר בן שימול
ענת אלוני	אודי קליין	ארז הקר	עינת שרף
עופר ירושלמי	הילה קודיש	עדה אברכהן שמש	אורנית אביבי עידן
יניב בכר	מורדי גיג	שיר שבת ספיר	אסמאעיל אזבארגה
היתאם סלאמה	גל שמיר	דנה הירשברג	רותי פאוסט
אודליה גלנוס איטח	הילה לרר	ליאורה הגין	ולריה זייברברג